

Een spel over
vooroordelen
en stereotypen.
Voor iedereen die
werkt met
jongeren.

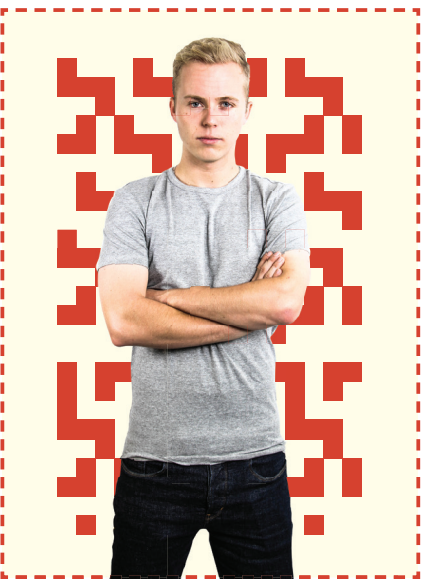
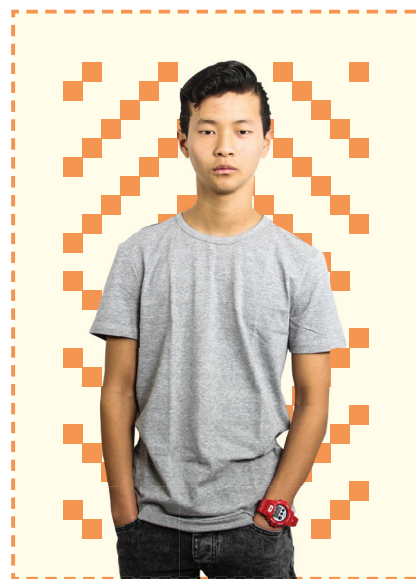

op het eerste gezicht

'Op het eerste gezicht'
is een uitgave van de Anne Frank
Stichting. Vormgeving en productie
i.s.m. Overburen.

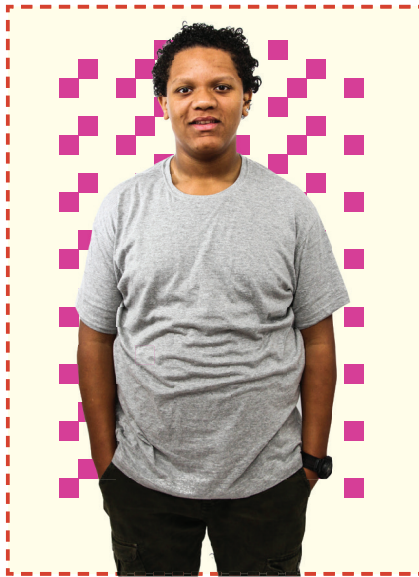
Dit project is mede mogelijk
gemaakt door een bijdrage van het
ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport.

Contact: docenten@annefrank.nl
Meer informatie: www.annefrank.org
@ Anne Frank Stichting, 2014, 2016
@ foto's jongeren: Anne Frank
Stichting/Jesje Veling

Op het eerste gezicht
Stap 1: serieus kijkend

Op het eerste gezicht
Stap 2: lachend

vrijdenkende
gelovige

loyaal
famielimens

creatieve
doorzetter

ambitieuze
filmliethebber

stoere techneut

sportieve
gangmaker

rustige
levensgenieter

voetballende
grappenmaker

gezellige
dierenvriend

kritische
gospelzanger

Op het eerste gezicht
Set 3

Hoewel ik regelmatig als Surinaams wordt ingeschat, ben ik toch echt 100% Marokkaans.

Voor wijze raad praat ik altijd met mijn oma.

Soms denken mensen dat ik arrogant ben, maar ik kijk gewoon wat streng.

Ik voel me het meest op mijn gemak op de filmset.

Als ik rijk word dan koop ik een Ferrari.

Ik houd er niet van als mensen liegen.

Ik ben niet verlegen, ik kijk gewoon graag de kat uit de boom.

Als er iets in de klas gebeurt, word ik er altijd uit gepikt (ook al heb ik niets gedaan).

Ik ben echt helemaal mezelf op de dieren-ambulance.

Ik hecht veel waarde aan mijn geloof. Dagelijks bidden is voor mij vanzelfsprekend.

1 Saadia

vrijdenkende
gelovige

Hoewel ik
regelmatig als
naams wordt
chat, ben ik
ocht 100%
Marokkaans.

Saadia is 21 jaar oud. Ze houdt erg van bakken. Ze volgt een HBO opleiding en luistert graag naar R&B. Ze vindt het lastig om in Nederland als Marokkaan te worden gezien, en in Marokko juist als Nederlander. Saadia is gelovig maar draagt nu nog geen hoofddoek. Ze denkt er over in de toekomst wel een hoofddoek te gaan dragen, ze wil de keuze heel bewust maken. Ze heeft een hekel aan mensen die generaliseren.

2 Brian

loyaal
famielienem

voor wijze raad
aat ik altijd met
mijn oma.

Brian is 23 jaar oud. Hij houdt van acteren. Hij heeft MBO gedaan maar is momenteel werkloos. Zijn beide ouders zijn overleden. Hij droomt ervan om later zelf een mooi compleet gezin te hebben. Brian is heel sociaal en zijn vrienden zijn erg belangrijk voor hem. Brian heeft een hekel aan schijnheiligheid.

3 Judith

creatieve
doorzetter

Soms denken
mensen dat ik
arrogant ben,
maar ik kijk
gewoon wat
streng.

Judith is 16 jaar oud. Zij houdt van dansen, zingen en acteren en volgt de opleiding tot musical artist.

Judith is Nederlandse met Israëlische en Roemeense roots. Zij vindt haar joodse geloof belangrijk, maar gaat niet vaak naar de synagoge. Later wil zij als actrice de wereld rondreizen en veel mensen ontmoeten. Judith heeft een hekel aan vooroordelen.

4 Feng

ambitieuze
filmiefhebber

Ik voel me het
meest op mijn
gemak op de
filmset.

Feng is 17 jaar oud. Hij doet aan Taekwondo en fitness. Feng is geadopteerd uit China toen hij een baby was. Hij heeft een aangeboren handicap aan zijn handen maar hij kan alles. Feng houdt erg van films. Zijn droom is om in Los Angeles te wonen en een beroemde acteur te zijn. Hij heeft een hekel aan mensen die anderen buitensluiten.

5 Lotte

stoere tech

Ik wil rijk word dan
ook een Ferrari.

Lotte is 32 jaar oud. Ze is automonteur en technicus. Lotte is geboren als jongen. Zij is ontslagen op haar werk nadat ze zich als vrouw ging kleden. In de toekomst hoopt zij een leuke vriendin te krijgen. Ze is sociaal, eigenwijs en een beetje impulsief. Ze werkt graag met haar handen en zou wel een eigen bedrijf willen hebben. Ze heeft een hekel aan mensen die voorbarige conclusies trekken.

6 Jeroen

sportieve
gangmaker

houd er niet van
mensen liegen.

Jeroen is 22 jaar oud. Hij staat 6x per week op het tennisveld. Sporten doet hij op professioneel niveau.

Jeroen volgt een universitaire opleiding. Hij is heel gelukkig met zijn vriend. Zijn vriend is bij veel van zijn wedstrijden aanwezig. Soms zijn mensen verbaasd dat hij homoseksueel is, omdat hij "zo mannelijk is". Jeroen heeft een hekel aan agressiviteit.

7 Rebecca

rustige
levensgeniet

Ik ben niet
verlegen, ik kijk
 gewoon graag de
kat uit de boom.

Rebecca is 22 jaar. Ze kreeg kanker toen ze 11 jaar oud was. Daardoor is ze nu nog snel moe.

Ze houdt van zingen, dansen, reizen, paardrijden en zwemmen. Ze werkt regelmatig als model. In de toekomst wil Rebecca acteren; ze kan dan alles wat ze leuk vindt combineren: theater, film, dans, productie en zelf toneel spelen. Door haar ziekte wil ze nu zoveel mogelijk van het leven genieten. Ze heeft een hekel aan mensen die snel klagen.

8 Sheraino

voetballende
grappenmaker

Als er iets in de
klas gebeurt,
word ik er altijd uit
pikt (ook al heb
niets gedaan).

Sheraino is 14 jaar. Hij houdt van voetbal en taiboksen. Hij vindt het belangrijk dat vrienden voor elkaar opkomen. In de toekomst wil hij motor leren rijden. Sheraino wordt er vaak uitgepikt als er onrust is in de klas, terwijl hij er lang niet altijd mee te maken heeft. Hij heeft een hekel aan docenten die altijd gelijk willen hebben en niet willen luisteren.

9 Shiva

gezellige
dierenvriend

Ik ben echt
helemaal mezelf
op de dieren-
ambulance.

Shiva is 22 jaar oud. Ze houdt van trance muziek. Ze is een vrolijke dame met een voorkeur voor verschillende kapsels. Nu draagt ze soms dreadlocks maar in het verleden heeft ze ook blauw haar gehad. Ze werkt als vrijwilliger op de dierenambulance. Shiva heeft veel last gehad van vooroordelen vanwege haar geverfde haren. Ze heeft een hekel aan dieren mishandeling.

10 Thom

kritische
gospelzanger

Ik hecht veel
waarde aan mijn
geloof. Dagelijks
eten is voor mij
zelfsprekend.

Thom is 17 jaar oud. Hij houdt van filmpjes maken en schrijven.

Hij wil journalist worden of de Kleinkunstacademie doen. Hij kan goed zingen en houdt ervan om mensen te amuseren. Thom is christelijk en bidt iedere dag. Soms krijgt Thom te maken met vooroordelen omdat hij autist is. Thom heeft een hekel aan onrecht.

Start van het spel

Step 1

Verdeel de kaarten in vier setjes per kleur. Begin met set 1 en leg deze open op tafel.

Set 1: serieus kijkend

Stel de volgende vraag aan de jongeren: *Stel je voor: je komt een bus binnen. Op elke bank zit iemand, maar naast iedereen is ruimte om te gaan zitten. Naast wie ga je zitten?* Het begin van het gesprek gaat over de personen op de kaarten. Je kunt vragen stellen zoals: *“Wat is je eerste indruk van de persoon op de kaart?”*

Op het eerste gezicht

Speluitleg

“Waarom kies je voor hem of haar? Of juist waarom wil je echt niet naast hem of haar zitten?”

Het doel is om te laten inzien dat je op basis van je eerste indruk al iemand beoordeelt en indeelt in een groep, zonder hem of haar te kennen. “Hoe denk je dat hij/zij is?”, kan een volgende vraag zijn om bij de jongeren te achterhalen waarom ze voor diegene hebben gekozen. Wijs de jongeren op het onderscheid tussen feiten en meningen.

Feit: iets wat je kunt controleren. Het is zo, en je kunt er niet over discussiëren. **Bijvoorbeeld:** Ze heeft dreadlocks.

Mening: iets wat je vindt. **Bijvoorbeeld:** Ze heeft dreadlocks en dat vind ik vies.

Set 2
set 2: lachend

Pak set 2 en leg dezelfde personen naast elkaar. Je ziet naast een serieus kijkende persoon nu ook een lachende. Laat de jongeren kijken naar het effect dat een lach heeft op hoe iemand overkomt, of het verschil dat kleding maakt (soms heeft de persoon nu andere kleding aan: neutraler of juist apart en iets bijzonders). Achterhaal of hun mening is veranderd na het zien van de tweede kaart. **Voorbeeldvragen:** *“Je wilde net absoluut niet naast hem/haar zitten. Hoe denk je daar nu over? Is je mening over hem of haar veranderd?”*

Step 3

Pak set 3 erbij en deel alle kaarten uit aan de jongeren. Op de kaarten staan twee kenmerken. Vraag aan de jongeren om de kenmerken bij de juiste persoon te leggen.

Voorbeeldvraag: *“Wie zou zich omschrijven als de stoere techneut?”*

De jongeren associëren samen of om de beurt en hardop waarom ze hun kaart bij een bepaalde persoon leggen. Als alle kaarten op tafel liggen en er een gesprek over is gevoerd, leg je de juiste eigenschap bij de juiste persoon. Op de achterkant van de kaarten staat het nummer van de persoon bij wie de kaart hoort. De namen en nummers van de jongeren staan op de achterkant van deze handleiding.

Hier komen stereotypen aan de orde. Stereotypen en vooroordelen kunnen ontstaan door eigen ervaringen, door verhalen uit je omgeving of door stereotiepe beelden en verhalen uit de media. Probeer de jongeren ervan bewust te maken dat zij kenmerken toeschrijven aan personen zonder hen te kennen. En dat iedereen dat doet, de hele dag door. Dat is niet erg, maar geeft wel aan hoe we op basis van supersnelle beoordelingen en flinterdunne ideeën mensen in hokjes stoppen. Laat de jongeren hun keuze duidelijk verwoorden. Dus niet “Hij is de stoere techneut, dat zie je gewoon.” Vraag ze om met argumenten te komen: *“Ik denk dat hij de stoere techneut is, want hij*

heeft spieren en tatoeages.” Vraag dan door: *“Zijn alle mensen met tatoeages dan stoer?”* en *“Zou dat meisje hier ook de stoere techneut kunnen zijn? Waarom eigenlijk niet?”*

Stereotypen: Generalisaties over groepen mensen. Iedereen heeft bepaalde ideeën in zijn hoofd over Duitsers, moslims, homo's, gehandicapten, bejaarden, etc.

Vooroordeel: Een vaak negatief oordeel dat je vooraf over iemand of iets hebt. Vooroordelen zijn emotioneel geladen.

Step 4

set 4

Deel alle kaarten van set 4 uit. Vraag aan de jongeren om de uitspraken bij de desbetreffende persoon te leggen. **Voorbeeldvraag:** *“Welke uitspraak hoort bij wie?”* Pak daarna ook de bio's op de achterkant van deze handleiding erbij om meer over bepaalde personen te kunnen vertellen.

Het doel hier is om te laten inzien dat je anders over iemand gaat denken als je hem beter leert kennen. Je hebt een eerste indruk van iemand en rekent hem op basis van één kenmerk tot een bepaalde groep. Maar iedereen is een individu en behoort tot verschillende groepen. Kijk naar Jeroen: hij is tennisser, man, student, blank en homo. Of Sarah: vrouw, Nederlands, Marokkaans, kickbokser,

moslim. Iemand's identiteit bestaat altijd uit verschillende kenmerken. Deze kunnen door de jaren heen veranderen.

EINDE SPEL

Stel opnieuw de allereerste vraag:

Stel je voor: je komt een bus binnen. Op elke bank zit iemand, maar naast iedereen is ruimte om te gaan zitten. Met wie maak je een praatje?

Het spel kan worden afgesloten door de cirkel rond te maken en te eindigen met een soort conclusie. Benadruk dat iedereen:

- mensen snel indeelt op basis van een eerste indruk;
- op basis van een eerste indruk iemand met bepaalde eigenschappen associeert;
- op basis van eerdere ervaringen, beelden uit de media of meningen van anderen, negatieve associaties heeft bij bepaalde groepen die kunnen leiden tot negatieve vooroordelen;
- anderen beoordeelt (en soms veroordeelt), maar zelf ook wordt be- en veroordeeld in het dagelijkse leven;
- door iemand beter te leren kennen, meer kanten van diegene ziet.

Tips voor grote groepen (of in de klas):

- Maak groepjes van maximaal zes jongeren. Ieder groepje krijgt een spel.
- Belangrijk: Ieder groepje moet een spelleider hebben, die van tevoren de handleiding heeft gelezen en weet wat hij of zij moet doen.
- De spelleider legt de kaarten op tafel, kent de personages, stelt de bijbehorende vragen en opdrachten en vat na afloop alles samen.

Bestellen?

Stuur een mail naar docenten@annefrank.nl
o.v.v. 'op het eerste
gezicht' (kosten: €10)

Op het eerste gezicht
De speldoos

